

Namn och identitet. Handlingar från NORNAs 46:e symposium i Tammerfors den 21.–23. oktober 2015. Red. Unni-Päivä Leino, Mona Forsskåhl, Gunilla Harling-Kranck, Sabina Jordan, Minna Nakari och Ritva Liisa Pitkänen. NORNA-förlaget Uppsala & Tammerfors 2017. 278 s.

NORNAs 46. symposium med tema «Namn och identitet» ble holdt fra 21. til 23. oktober 2015 i Tammerfors. Rapporten fra dette symposiet foreligger i en 278 sider lang trykt utgave, og er dessuten tilgjengelig via internett (<https://tampub.uta.fi/handle/10024/101708>). Honorær til NORNA for å gi gratis elektronisk tilgang til rapporten, som med sitt brede nedslagsfelt tenkelig vil ha interesse langt utenfor nav-nemiljøet. Ønsket bak å velge temaet «navn og identitet» var å åpne for et bredt spekter av onomastiske undersøkelser, noe som har blitt oppfylt gjennom de 15 publiserte innleggene.

I følge *Bokmålsordboka* er *identitet* 1 «det å være identisk, fullsten-dig likhet» og 2 «jeg-bevissthet; sum av element som gir et individ, et samfunn og lignende individualitet», med underbetydningen «navn, stilling og lignende til en person». Utgangspunktet for symposiet ser ut til å ha vært *identitet* i første del av betydning 2: I innledningen til artikkelsamlingen pekes det på at begrepet er ment sosiolingvistisk, altså hvordan språklige uttrykksformer og identitet henger sammen. Fra et syn på identitet som noe relativt stabilt og noe som kan beskrives med fastsatte variabler, har språkvitere gått til å se på identitet som noe som foranderlig og som er vanskelig å fange.

Med unntak av den oppsummerende artikkelen forsøker kun én av artikkelforfatterne å definere begrepet leksikalsk. Det regnes vel som

sannsynlig at det er åpenbart for leseren. Men plenumsforedraget av Charlotte Hagström, som ser på hvordan adopterte personer opplever at navnene er koplet til deres opplevelse av identitet, setter en ramme. Innlegget er interessant, gjort levende med sitater fra informantene, og gir en god introduksjon til temaet for symposiet.

Birgit Eggerts innlegg om synkende bruk av patronymer i Danmark bør være interessant for norske lesere, siden denne navnetypen er frekvent også hos oss. I Danmark er imidlertid patronymene langt mer hyppige enn i Norge, og de vanligste er svært mye brukt. I 2006 bar 27 % av befolkningen ett av de ti hyppigst forekommende etternavnene; alle patronymer. Ti år tidligere var prosenten 33. Årsakene til hvorfor disse «uattraktive» navnene skiftes ut blir antydnet ved at navneskikken blir satt inn i en historisk sammenheng og ut fra hvilke lover som har regulert navnegivingen. De vanligste patronymene knytter i liten grad mot familie. Ønsker de som skifter ut disse navnene at det nye navnet skal peke ut navnebæreren som et mer unikt individ?

Flere av artiklene behandler personnavn ut fra holdningsundersøkelser, og interessant er det derfor å lese en artikkel som ser på holdninger til stedsnavn. Lars-Erik Edlunds artikkel om umesamiske navn i Västerbotten og reaksjoner på disse jamført med de svenske navnene, kan kaste lys over en lignende problemstilling i samiske områder i Norge.

Artikkelsamlingen behandler et bredt spekter av identitetsspørsmål, ikke kun ut fra den leksikalske betydningen av identitet i betydning 2 sitert ovenfor, men navn i bruk i videre forstand. Inge Særheims artikkel om skjærnavn beskriver navnenes individuelle karakter, altså hvordan navngivingsprosessen gir lokaliteten en identitet som skiller den fra andre lokaliteter. Kendra Wilson gjør en diskursanalytisk studie av den islandske navneloven og viser hvordan økt innvandring stiller nye krav til loven og personnavnsystemet. Lennart Ryman tar utgangspunkt i *Sveriges medeltida personnamn* og viser hvordan navnemateriale fra Finland behandles i denne ordboka.

Denne meldinga kan selvsagt ikke bli mer enn en overflatisk framvisning av enkelte av artiklene i rapporten. Det er heller ikke nødvendig; Botolv Hellelands oppsummerende artikkel gir en god oversikt over emnene som blir behandlet i de forskjellige artiklene, og setter

også tekstene inn i en sammenheng der han ser på begrepet *identitet* fra forskjellige innfallsvinkler. Hellelands forskning har, som han skriver, sitt tyngdepunkt i historisk-etymologisk og navnetypologisk sammenheng. Med dette utgangspunktet, og med sin lange fartstid som navneforsker, evner han å gi en klok framstilling av hvordan faget med tiden har endret seg til å interessere seg mer for navn i bruk, og også det moderne menneskets opplevelse av navn som identitetsbærere.

En del av Hellelands oppsummering er å vise hvordan identitet brukes i dag, ikke kun med utgangspunkt i artikkelsamlingen, men også ved å vise til den leksikalske betydningen fra oppslagsverk, forskning innenfor felter som arbeider med identitetsproblematikk, samt blogger, websider og studentarbeider. Det gir et bredt nedslagsfelt, og de fleste av artiklene blir belyst i disse sammenhengene. Oppsummeringen er, enkelt sagt, at navnene gir tilknytning til sted og familie. Mindre vekt er lagt på at identitet i vår tid enkelte ganger ganske enkelt peker tilbake til individet, at det gir et bilde av en selv. Den britiske sosiologen Anthony Giddens framholder at de menneskelige relasjonene er fristilt fra bindingen til sted og familie i dagens samfunn. Jeg leser også Birgit Eggerts artikkel slik at enkelte moderne mennesker velger å bruke navn som peker dem ut som unike individer, og ikke som del av en gruppe.

Dette nedslaget i rapporten viser at vi har å gjøre med et vidtfavnende emne der innleggene viser stor variasjon i hvordan man tolker begrepet identitet. Derfor er artikkelsamlingen også interessant ikke bare fra et navnefaglig, men også et leksikografisk perspektiv. I tillegg er det er en godt redigert artikkelsamling som fortjener å nå ut til langt flere enn navnemiljøet. Et spennende og aktuelt felt innen navneforskningen, som forhåpentlig kan løfte fram faget for andre grupper interesserte, både innenfor og utenfor academia.

Solveig Wikstrøm